

dolgove, če ima pri kom kredit, je na slabšem kot berač. Revez je že hvaležen onemu, ki mu ponudi — cigareto! Medtem ko njegove tovarišice in tovariši, nesposobni za vojno službo brezskrbno, mirno dalje vrše svojo civilno službo, vlečejo plačo — tudi med počitnicami — jih na cesto vrženi učitelji-vojak s trpkim čustvom blagruje: saj bodo tudi eno leto prei stalni pridejo leto prei v višji plačilni razred, bodo vedno najmanj eno leto prei pred njim.*

Saj malce bi se mu poravnala krivica ako bi se mu rezervirala služba, ki jo je moral opustiti zaradi odslužitve kadetskega roka, oziroma da bi se ga takoj po dovršeni brezplačni vojaški službi nastavilo na kako službeno mesto.

In ker dandanes, žal brez pritiskanja kluk ne gre leta revež v centralo k oblastnikom pri prosvetni upravi ali celo k načelnikom mogočnejših političnih strank kakor mu mnogi svetovalci demoralizujoče priporočajo.

Oblastniki ga z lepimi besedami sprejmejo — ali na tudi ne — mu gobjubijo hitro rešitev prošnje in priporočajo

* In pozneje, ko bo zopet nastavljen kot učitelj, se bo moral med glavnimi počitnicami vežbati pri orožnih vajah in oni, ki ima — so tudi taki — ali bo imel družino bo moral zroli z učiteljsko plačo vzdrževati sebe in svojece na dveh oddaljenih si krajih.

božjo mast, potrpljenje. In ko minevajo tedni v skrbeh in nestrmem pričakovanju išče zopet sredstev za pot v Ljubljano ali Maribor — on ne uživa ugodnosti polovične železnične vožnje! — in še boli skrušen ko prvič stopa pred oblastnike ponižno povprašujoč in s strahom pričakujoč dovoljen njih izrek. Potolažilo ga navadno s tem, da pač kmalu pride rešenje — iz Beograda.

Jeli na tudi res in samo oddaljeni Beograd kriv zavlačevanja? Z ozirom na krivice ki jih trpi učitelj-vojak, pričakuje poštena javnost, da se rešijo čim naihitreje in pred vsemi drugimi prošnje učiteljev-vojakov za zopetno nastavitve v učiteljsko službo. In to je najmanj, kar se sme zahtevati.

Upoštevati je tudi deistvo, da želj podeželsko prebivalstvo primerno številu moških učnih moči ki so potrebne zlasti na šolah, natrpane z ženskimi učnimi močmi, ne le zaradi šolskega ampak še bolj zaradi delovanja izven šole pri mnogih kulturnih in gospodarskih potrebah kmetovalcev. Krutost določil člena 4., točke 5 in člena 133. točke 10. čln. zakona na za dolgo časa odvrača k vojakom potrjene učitelje od službovanja in zmanjšuje število potrebnih moških učnih moči. Naj se jih tedaj po dovršeni vojaški službi čimprej zopet nastavi.

Imejte sočutje s krivicami trpečimi učitelji-vojaki in jim pomagajte!

A. L.

Učiteljska Samopomoč.

(Poročal tov. Ivan Kocijančič na obnem zboru dne 18. julija 1926 v Celju.)

(Konec.)

Letna vplačila članov.

Pri večjem številu društvenih članov je tudi več smrtnih slučajev na leto. V letu 1923, ste plačali za 6 smrtnih slučajev z letnino in upravino 15 Din, v letu 1924 za 6 smrtnih slučajev 15 Din, v letu 1925, za 13 smrtnih slučajev 56 Din za leto 1926, računamo, da bo 20 smrtnih slučajev, torej 100 Din članski prispevek je bil v letu 1923, in 1924, po 2 Din, v letu 1925, in 1926, pa po 5 Din za smrtni slučaj. To letno vplačilo je komaj 1% od izplačane posmrtnine. Posojil na take obresti ne izdaja noben denarni zavod, U. S. pa daje posojila, katerih niti vrniti ni treba.

Vsakdo lahko sam izračuna, koliko bo vplačal, če bo živel in plačeval članski prispevek še 20, 30 ali 50 let. Naračunal bo znesek, ki bo komaj $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{3}$, gotovo pa ne čez $\frac{1}{2}$ današnje posmrtnine.

Vprašam Vas pa, kakšen je pa končni obračun za tistega člana, ki je omagal že po par letih? Vplačal je komaj par stotakov, otroci — družina njegova dobi lepe tisočake.

Pozabiti ne smemo, da so nam — vsaj biti bi nam morale! — družine naših tovarišev in tovarišic poleg naših sorodnikov najbližje, najdražje, katerim moramo v silii pomagati. Kakšen tovariš pa sem, če se mi tovariševa družina, ki je pravkar izgubila očeta ali mater, ne bo smilila! Že samo ta vzrok se mi zdi tako važen, da bi noben učitelj ali učiteljica, ki govori kdaj o »tovarištvu«, ne smel(a) ostati izven organizacije Učit. Samopomoči.

činu in vsebini predavanja, po nastopi in občevanju poljudno-znanstven učitelj naroda prvega reda. Z delom in proučevanjem tainega snovanja prirodnih sil se je stalno izpopolnjeval sam, a iz liubezni do naše širne očetnlave je prepotoval vse nužne kraje, da je spoznal ljudi, njih življenje in da se je hotoma navdušil še bolj v liubezni do ujedinienega naroda in do ujediniene naše domovine!

Kakor na vsakem svojem službenem kraju tako je tudi na zadnji postaji na Viču dal svojim prijateljem in sosedom vse svoje moči in izkušnje na razpolago. Kot nacionalno zaveden in prepričan Jugosloven je stopil zadnji čas na čelo domačemu sokolskemu društvu, ker je bil uverjen da mora na tem položaju največ koristiti moralnemu in fizičnemu zdravju bratov in sester, ki so ga po delu spoznali in so ga hoteli imeti med seboj.

Iz stare garde učiteljev, ki so prebili naihuiše čase, a se s svojim prepričanjem in čistim značajem niso uklonili nobeni sovražni sili, se je neprosto voljno umaknila s Črnagojem markantna, odlična osebnost, Anima pia! V trnjevem vencu naše prošlosti bodice na ostrini s kapljo krvi ki je privrela iz

Agitacija, Zahvale.

Učit. Samopomoč je gojila v pretekli poslovni dobi mnogostransko agitacijo. Navedem naj le sledeče:

O priliki učiteljskega kongresa meseca avgusta 1923 v Ljubljani se je brezplačno razdelilo med udeležence okrog 1000 društvenih pravil. — Učit. Tovariš je priobčil v obeh slavnostnih številkah (31. in 32. iz leta 1923.) velik inserat o U. S. — Z letaki (donatiji iz Učit. Tovariša) se je v septembru leta 1924. preplavila vsa Slovenija — nad 600 pisem. Posamezniki so prejeli od društvene uprave pisma in vabila za pristop. — Predsedniki učiteljskih društev in krožkov so vpeljavali razgovore o U. S. na zborovanjih, vneti nabiralci(ke) članov pa so predavali o U. S., pridno nabirali priglaseince in oskrbovali vsa potrebna posredovanja med člani in upravo. — Gospodarski odsek UJU poverjenstvo Ljubljana je na pokrajinskih skupščinah v l. 1924. in 1925. priporočilno omenjal U. S. — Društveni upravnik je sestavljal in priobčeval dalje in krašje članke ter informacijske vesti v naših stanovskih glasilih »Učit. Tovarišu« in »Slov. Učitelju«.

Najživahnejšo in skoro gotovo tudi najuspešnejšo agitacijo za U. S. je vršil vsekako Učit. Tovariš. V pretečenih mesecih bodete našli malo številčk tega lista, kjer ne bi bilo govora o U. S. Če je drugo gradivo urednika zasipalo našel je še vedno kak prazen prostorček da je stisnil v list to ali ono o U. S. Društvena uprava si je s tem priljanila nebroj pisem, reklamacij in pojasnil, društveniki

stokrat raničenega, a nikoli zlomljenega moškega srca!

Padel je v grob vzled in vzor nacionalnega učitelja, ki se je dvignil iz nižin naroda, se ves izživljal za njegovo in našo blaginjo in se na nedokonanem zaletu tvornosti preselil med število onih naših sotrudnikov in bratov ki jim nikoli ne ugasne spomin v zvestobi naših src!

V vsem javnem svojem življenju sem hotel biti na strani Črnagojevi. Danes? Danes še ne! Saj mi še do groba nisem mogel. Z njim so šla dobra dela njegova — dovolj častno spremstvo. Kar nas je še ostalo, prevzemimo njegovo duševno dediščino in porazdelimo med izčrpane svoje moči in služimo idealom svojih mladostnih sanj in velikim potrebam narodove bodočnosti do poslednjega dne!

V mojem stanovanju je že sahnela palma ki mi jo je pred leti daroval Črnagoj. Sedaj poganja nove sočno zelene liste. Rasti, rasti v spomin na tovariša, prijatelja in brata!

E. Gangl.

so bili o pravem času in dovoljno obveščeni o vsem delu v U. S. vsa agitacija v »Učit. Tovarišu« je bila brezplačna. Zato sem prepričan, da smem prav tako v Vašem imenu kakor sem mu v svojem že nešteto krat izrekel izreči iz tega mesta uredniku »Učit. Tovariša« društvenemu odborniku tov. Ivanu Dimniku našo najlepšo zahvalo za skrb in naklonjenost napram U. S. Prosim ga le še da tudi v bodoče ne pozabi našega društva.

V l. 1925. se je pridružil »Učit. Tovarišu« še »Slov. Učitelj«, ki od tedaj večkrat priobči kaj o U. S. in s tem obvešča ter širi dobro misel med čitatelji. Tudi njegovemu uredniku izrekam društveno zahvalo.

Pohvalno omenjam društvene odbornike, ki so pogosto prihajali na odborne seje, podajali dobre nasvete in z vsjo resnostjo skrbeli za procvit U. S.; naše marljive tovariše-nabiralce in tovarišice-nabiralke, ki so prijavljali v lepem številu nove priglaseince in skrbeli za potrebno posredovanje med člani in društveno upravo; društvu U. S. naklonjene predsednike učiteljskih društev, ki so radevolje podpirali naše stremiljenje na društvenih zborovanjih in končno vse tovariše in tovarišice, ki so na ta ali on način pomagali U. S. do današnjih lepih uspehov. Vsem tem bodi izrečena pri-

srčna zahvala za njih veliko in uspešno izvršeno delo. Zvesti naj nam ostanejo tudi v prihodnje!

Priporočilo in sklep.

Uprava U. S. je storila vse, kar je bilo v njeni moči, da bi se društvo poživilo, okrepilo in razširilo tako, kot je z ozirom na njegov plemenit namen potrebno. Ni šlo vse na prvi poziv, na prvo prošnjo, na prvo opozorilo. Upravnik se je tolažil s tem, da tudi drevo ne pade na prvi udarec. Počasi, stopnjama so se kazali uspehi. Danes je U. S. krepka, gospodarska organizacija, ki z visokimi posmrtninami gmotno podpira učiteljske družine, z umevanjem pravega tovarištva buji in vzdržuje tovariško zavest, z mogočnim številom svojih članov pa stavi učiteljsvo v najboljšo luč pri drugih stanovih.

Nismo še na cilju! Pogrešam še mnogo tovarišev in tovarišic. Naša sveta dolžnost je, da tudi te pridobimo in privedemo v naš krog. Bodimo tovariši v delanju in ne samo v besedi. Skupno pomagajmo vsi tistemu, ki je pomoči najbolj potreben, saj pridemo prei ali slej vsi na vrsto.

Z željo, da bi Vam društvena uprava podala na prihodnjem občnem zboru kar najbolj razveseljivo sliko o društvenem razmahu, sklenem svoje poročilo.

Splošne vesti.

— **Proti preganjanju učitelstva na Hrvatskem in v Slavoniji.** Na iniciativo novega predsednika UJU tov. Vlade Petroviča so imeli nekateri referenti ministrstva prosvete posvetovanje z Izvršnim odborom UJU radi preganjanja hrvatskega učitelstva. Zedinili so se na sledeče načelno stališče: 1. Onih ki imajo službene pregreške se ne more šteti in se mora dopustiti da se proti njim disciplinarno postopa; 2. vsi podatki o preganjanjih se morajo najprej ugotoviti glede točnosti, potem šele podvzeti nadaljne korake; 3. takoj naj se povzroči osnove prosvetnega disciplinarnega sodišča da se ti slučaj lahko hitro rešijo; 4. ministru prosvete predloži UJU poslednjič spisek vseh preganjanjih učiteljev, da bo ministrstvo lahko kontroliralo delovanje svojih podrejenih oddelkov v tem pogledu in popravilo krivice; 5. Uprave UJU in poverjenstva dolžnost je da se z vsemi silami zavzame proti preganjanju učitelstva, zato je naprositi ministrstvo prosvete naj odredi, da se bodo v vseh oddelkih dajale predsedniku potrebne uravničene informacije in pojasnila.

— **Posvetovanja o novih učnih načrtih.** Ministrstvo prosvete je izdalo nove učne načrte za osnovne šole, o katerih so se pred tednom posvetovali sreski nadzorniki ljublianske in mariborske oblasti. Dne 20. t. m. je imelo uradno posvetovanje o tem ljubliansko učitelstvo, ki ga je sklical sreski šolski nadzornik. Iz drugih okrajev pa nam poročalo okrajna učiteljska društva da se vrše posvetovanja o novih učnih načrtih na društvenih zborovanjih.

— **Naše prosvetne razmere.** »Narodna Prosveta« niše: Premešča se izkušen učitelj z deca za solanje in na njegovo mesto postavlja novinec ali novinka; preganja se učitelja iz mesta v selo, često brez ugotovitve krivde in pregreška; poedina premeščanja povzročajo strankarske osebe; brez službene potrebe se izmenjavajo uravitelji z njihovih položajev, jih odstranjujejo iz uradnih stanovanj in se jim odvzamejo drugi dohodki; v uradnem šolskem stanovanju je nameščen občinski uradnik a učitelj in uravitelj se mora pravdati za stanovanje, ki mu pripada; pri službenih zadevah se jemlje v obzir strankarska pripadnost in se je v poedinih slučajih zahtevala celo legitimacija.

— **Možitev učitelje.** Ministrstvo prosvete je izdalo odlok, s katerim prepoveduje učiteljem sklenanje zakona brez posebnega dovoljenja ministrstva. V kolikor smo poučeni od verodostojne strani, je izdalo ministrstvo ta odlok predvsem iz uravnih razlogov ker so se pojavljale velike neprilike zlasti pri učiteljih, omoženih z državnimi uradniki in neučitelji, ko so bili premeščeni na nova službena mesta in zahtevali službene premeštite tudi za svoje žene. Pri takem premeščanju so mnogokrat trnele starejše in zaslužne učiteljice.

— **Pri ministrstvu financ.** V imenu UJU sta bila v raznih zadevah pri ministrstvu financ podpredsednik tov. Tihomir Kostić in član Izvršnega odbora UJU tov. Danilo Džordjevič. Iznesla sta sle-

deče zadeve: 1. Glede izplačila razlik, 2. glede pridobivanja 15% pri 32-letni službeni dobi po šolskem zakonu 3. glede starih dolgov države ki so v partiji 55., ker se oblasti izgovarjajo, da za ta izplačila ni kredita čeprav je predviden v tej partiji proračuna, 4. glede učiteljskega v Beogradu ker ga ogroža proračun. — G. minister je izjavil da se bo razlika pričela izplačevati v najkrajšem času v partiji 55. proračuna je predvidenih 30 milijonov, od česar dobi ministrstvo prosvete 4 milijone in je zadeva tega ministrstva, kako odredi izplačilo. Kar se tiče drugih vprašani ki jih je izpremenil finančni zakon, je zadeva ministrstva prosvete da jih izpremeni in vnese v finančni zakon.

— **Državljanstvo.** Na poverjeništvu se obračalo tovariši in tovarišice iz Primorskega in prosijo pojasnila, kaj smo ukrenili v zadevi državljanstva. Zato sporočamo vsem prizadetim, da smo odposlali vlogo na ministrstvo že v začetku meseca julija. Obvestili smo o tem tudi našega referenta v Beogradu, ki se osebno zanima za zadevo in si intenzivno prizadeva, da bi bile vse prošnje čimprej ugodno rešene.

— **Za okrepitev UJU.** Izvršni odbor UJU je sklenil da bo predsednik UJU v svrhu utrditve zvez posetil vsa poverjeništa, poedini člani pa bodo napravili organizacijska potovanja posebej v kraje kjer je organizacija slaba. Prva organizacijska dela se bodo izvršila v Bosni in Hercegovini, eden član pa izvrši podrobno organizacijo v Črni zori.

— **Preganjanja učitelstva na Hrvatskem** trajajo naprej. Kakor poroča »Narodna Prosveta« se vrše še vedno naprej premeščanja učitelstva na Hrvatskem. List prinaša tudi poedine konkretne slučaje.

— **Tovariš Mencin nas naproša** naj z ozirom na razne čestitke k imenovanju za šolskega uravitelja v Mariboru, pojasnimo, da on ni nanovo imenovan, temveč je njegova premeštitev kot učitelj s I. deške na II. deško osnovno šolo v Mariboru le formalnega značaja, kakor vseh onih učiteljev ki so bili z istim odlokom formalno premeščeni s I na II. deško osnovno šolo.

— **Učiteljsvo in organizacija državnih nameščencev.** Ormoško učiteljsko društvo je na zadnjem zborovanju sklenilo, da naj vsi člani pristopijo tudi k uradniški organizaciji. Tudi Ptuiško društvo je napravilo enak sklep. Društva opozarjamo da uredi tudi gospodarsko stran tega vrašanja glede plačevanja članarine pri uradniških organizacijah. Vsekakor je treba pozdravljati eibanje učitelstva, ki s tem izraža solidarnost z ostalim uradništvom.

— **Začetnik šolski upravitelj.** Učiteljsvo v Prekmurju se je že večkrat pritoževalo ker se namešča učitelje-zacetnike kot šolske uravitelje. Zagotavljalo se je da so to le izjemni slučaj vsled domanjkanja učitelstva in se slučajni ne bodo ponavljali kakor hitro bode dovolil učiteljev. Letos bodo zasedena vsa mesta v Sloveniji in še bo par tovarišic brez službe, gotovo pa ne bo domanjkanja. **Klub temo je bil nameščen**